

ST.—NO. 1913.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1947, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23, ILL., 10. MAJA (MAY 10), 1944.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. — LETO—VOL. XXXIX.

POSLEDICE ZAVEZNISKEGA BOMBARDIRANJA v nekem način označenem nemškem mestu. Plakajoča žena išče svoje med mrtvimi. Fotografija iz nemškega lista, ki je bil poslan sem iz nevratne dežele. Pod njo je imel napis, da so zločin izvršili ameriški letalci, ki si upajajo samega sebe imenovati vojake, a pobijajo civilistike. Nemška propaganda pozablja, koliko je pobil nacijo letalstvo civilnega prebivalstva v Angliji, v Varsavi, Rotterdamu, Beogradu itd. Kar so nacijski sejali, to žanjejo.

Tri "zamejne" vlade trajno v krizah in sporih

PROFESOR LANGE IN REV. ORLEMANSKI PRI STALINU. — TEŽAVE LONDONA S PETROM IN GRŠKIM JURIJEM. — BOJ POLJSKE REAKCIJE PROTI RUSIJU

Do pred dobrim tednom ni bil poljski župnik Stanislav Orlemanski ameriški politični javnosti nič znan. Poljska duhovščina v tej deželi pa ga je imela za "belo vrano" med sabo, ker je s Kosciuskojevo ligo propagiral proti sedanji poljski zamejni vladi v Londonu in deloval za prijateljstvo med Poljsko in Rusijo in se s tem postavil na stališče poljskega osvobodilnega odbora, ki deluje v Moskvi.

Prvi katoliški duhovnik obiskal Stalina

Ko pa je sovjetski tisk objavil senzacionalno vest, da je bil Rev. Orlemanski, ki župnikuje v Springfieldu, Mass., minuli teden že dvakrat Stalinom gost in se z njim ter Molotovom pomenukoval po par ur, so postali na tovest pozorni — naravn — tudi reporterji vrnjenih časopisov in poset tega duhovnika in profesorja Langa po svoje dramatizirali.

Vsa pozornost obrnjena na župnika

Dasi je profesor Oskar Lange, ki poučuje na čikaški univerzi, zelo znan posebno v ameriških intelektualnih krogih, in čeprav je bil povabljen za eno Rev. Orlemanskim na enako misijo v Moskvo, se je svet vendar vpraševal, kakšen namen imata Stalin in Molotov v tem, da konfirirata z duhovnikom rimske-katoliške cerkev, ki je boljševiski Rusiji ves čas sovražna.

Dasi je poljski zamejni vladni tudi nekaj liberalcev in socialistov, imajo vendar glavno besedo v nji pristaši take Poljske, kakšna je bila — to je povrtnitev Poljske v sistem posebnih privilegijev za birokracijo, hierarhijo in veleposestniki. Vlada v Londonu sicer obljublja reforme, kadar se vrne, kot obljubljata vse sorte reči in demokracijo tudi jugoslovanski in grški kralj, ker je obljubljati laglje kakor pa izpolnit.

Kongresnik Lesinski prijet Hullu

Zupnikov in Langov obisk v Moskvi je poljsko zamejno vladu v Londonu zelo vznemiril. Z

njo nočje sovjetska vlada že dolgo opravka in je sploh ne priznava. Najhujšo propagando proti Rusiji pa so ob prilikih tega obiska dvignili Poljaki v Ameriki. Poljska hierarhija je še posebno protestirala proti Rev. Orlemanskemu in ga proglašala za "komunist". Rojen je bil na Poljskem l. 1904 in poučeval v tamnojši višjih šolah in potem na univerzi v Krakovu do l. 1937, ko je prišel v Ameriko.

"Kako sta ta dva "komunista" sploh dobila dovoljenje za pot v Rusijo," je hotel izvedeti kongresnik Lisinski iz Michigana in se s tem vprašanjem direktno obrnil na državnega tajnika Hullu, češ, ali sta bila poslana tja kot tajna zaupnika ameriške vlade?

Državni oddelek pojasnili zadevo

Hull je odgovoril, da sta tja na povabilo sovjetske vlade, ki je poskrbelo tudi za transportacijo zanju. Letalo (bržkone so)

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Sovjetska armada na "oddihu" in v pripravah za nove ofenzive

Z ruske fronte "ni posebnih poročil." Tako ponavlja radio iz Moskve že par tednov. To pa ne pomeni, da so topovi utihnili in tanki pa šli med staro šaro. Pomeni le, da je ogromna ofenziva redeče armade za nekaj časa pojenja.

Daniel Zaharovič Manuilskij je nedavno po radiu Moskva dejal, da je ta popustitev le odmor, nekako čakanje na "drugo fronto", ki jo pripravljajo Američani in Anglezi, potem pa se redeča armada spet požene v ofenzivo na vsi več kot tisoč milij dolgi fronti.

Omenjeni sovjetski časnik je poročal, da so Nemci izgubili marca in aprila na južnem delu vzhodne fronte pol milijona vojakov (ubitih ali pa ujetih).

Dejal je dalje, da je rdeča armada prodrla od 13. julija 1943, ko je pričela z ofenzivo, pa do letašnjega 15. aprila, od 497 do 714 milij in osvobodila okrog 308,880 kv. milij sovjetskega ozemlja.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Pod nemško okupacijo ga je še 140.000 kv. milij, ki bo po zadržitvah sovjetskih poveljnikov osvobojeno v tem letu.

Sovjetska ofenziva od lanskega poletja pa do te pomladje je Nemčija vsele na samo omenjene del sovjetskega ozemlja in jim zredčila armado, pač pa tudi pripravila Hitlerjeve "nepremagljive" ob ogromne zaloge municije, tankov, živil in drugih potrebščin.

Razdejanje v Sofiji

Bulgarija se je z vstopom v vojno na napeno stran že v drugič zelo ogoljufala. Angleški in ameriški letalci so ji porušili že velik del njenega glavnega mesta Sofije in okrog 2,000 civilistov je izgubilo življenje. Kakor zadnjič, tako je bolgarska vlada tudi v tej vojni stavila vse na nemške karte. Verjetno je, da bo po tej vojni Bolgarija postala republika pod rusko zaščito.

Zavezniki se ogibajo Rima

Zavezniki letalci napadajo mesta, ki služijo Hitlerjevi vojni mašini, vsekrižem, samo Rim se ogibljejo, da se ne bi zamerili hierarhiji, ki pravi, da je Rim svetinja krščanskega sveta in mu je treba prizanesti.

V Srbohranu pa je poročilo, da zavezniki bombarbi Beogradu nič ne prizanašajo, čeprav je po mnenju tistega poročevalca za Hitlerja brez strategične vrednosti. Ko je prebivalstvo uzroko zaveznim letalcem, se jih je v razdrostilo, misleč, da so prišli nad mesto s pozdravnimi nameni. Bombe pa so ljudi kmalu uverili, da je to tak napad kakor je bil prvotno Hitlerjev. Baje je bilo par tisoč prebivalcev ubitih.

Italija želi v I. L. O.

Ko je Italija vsled napada na Etiopijo moralna iz društva narodov, je s tem avtomatično prenehala biti članica tudi mednarodnega delavskega urada, ki je imel minuli mesec kongres v Philadelphia. Ob tej priliki mu je italijanska vlada (Badoglijeva) sporočila, da želi Italija počasti znova članica tega odbora.

Francozi prideljujejo za Nemce

Iz Svice poročajo o velikem pomankanju v Franciji, ki je nastalo, ker Nemčija tirja 80 odstotkov vseh svežih pridelkov zase in za svojo okupacijsko armado. Živiljenjski standard revnih slojev v Franciji je vsled tega silovito padel.

Zavezniki dobili podpore v blagu nad 30 milijard

ANGLIJA V LEND-LEASNIH PREJEMKIH NA 1. MESTU, SOVJETSKA UNIJA NA DRUGEM. — VELIKĀ KAMPAŅĀ PROTI VLOGI "DOBREGA STRICA". — POMOC, KI SE JE IZPLAČALA

V razpravi v zveznem senatu o podaljšanju naredbe za "lend-leasne" dajatve zaveznikom, ki letos poteka, in je predlagano, da se jo podaljša do junija 1945, je senator McKellar, ki načeljuje apropiacijski komisiji, poročal, da je dosedaj zvezna vlada potrošila v pomoč zaveznikom na podlagi zakona "lend-lease" direktno \$21,794,237,819, vseh drugih stroškov v vojnimi operacijami pa je imela nadaljnji osem in pol milijarde, torej nas stane vojna izven naših mej na 30 milijard.

Dve glavni zaveznici deležne največ pomoči

McKellar v svojem poročilu omenjeni senatni komisiji navaja, da je dobila Velika Britanija od postanka lend-leasnih dajatev pa do 1. aprila to leto s svojimi dominionji vred \$15,640,479,250. V številki si je težko predstaviti, kako ogromno monžino raznega blaga pomeni ta voda, in koliko delavcev je bilo treba, da so ga producirali in izvozili na določene kraje.

Sovjetska unija je na drugem mestu, ki je prejela materialne pomoči iz Zed. držav v znesku \$4,161,422,010. To so bile namreč iz Zed. držav direktno poslane potrebščine.

Toda izmed onih, ki jih je dobila Anglija, jih je skozi Sredozemlje in po drugih potih tudi Rusiji veliko poslala, vrh tega pa se za znatne vsote svojih nujničkih in drugih produktov.

Vendar pa je bila Anglija dosegla naša glavna prejemnica in je tudi najdalj v vojni. Vrh tega je z Zed. državami v tesnem zavezništvu.

Mnogo drugih stroškov

Drugi stroški Zed. držav z vojnimi operacijami v inozemstvu se nanašajo na Kitajsko, kateri smo poslali potrebščin v vsoti \$418,296,436, ostalih osem in pol milijarde dolarjev pa se nanašajo na izredno pomoč, ki je bila dana Veliki Britaniji, Rusiji, Kitajski in pa drugim zavezniškim deželam, posebno latinski Ameriki: V posojilih v deželih.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Apeli za več aktivnosti v naših vrstah morajo dobiti več odziva

V tej številki je upravnik Chas. Pogorelec zbral nekaj stvari o aktivnostih v našem gibanju — po več tednih, seveda, ker jih vsled dela z Majskim glasom ni že prej utegnil.

Joško Oven ima prav tako v tej številki apel v prid agitaciji za razširjenje Proletarca in poudarja, da je sedaj potrebnejši kakor je bil. To je res. Le da je bil od vsega početka zmerom prav tako važen kot je sedaj. Kar J. Oven pač želi poudariti je to, da smo sedaj znova pod ofenzivno reakcijo, bodisi domače in splošne. "Domača" si je s strategično zvijačno takto, in po krvidi apistarstva nekaterih naprednjakov pomagala jako visoko.

V tem listu smo pred leti poudarjali: "Nikar ne rušiti naših vrst! Naša naloga je borba ne samo v splošnem delavskem gibanju, pač pa največ med nami. Kajti če mi ne bomo delovali za napredek med našim ljudstvom, kdo pa bo?"

Sedaj lahko vsi tisti, ki se tega spominjajo, uvijdi, da je bila škoda storjena od zunaj nam, mi pa smo splošnosti v boju za unije, za socialistična načela in v vsaki drugi napredni akciji še vedno pomagali. Namreč tisti, kolikor jih je ostalo v akciji na domači fronti proti nasprotnikom, zoper katere se nihče drugi ne bori.

Smo v zgodovinski dobi, morda v večji ko kdaj prej, v kakšni tudi mola skupina ljudi lahko veliko pomeni, ako ve, kaj hoče in se zna boriti zoper ono, kar hoče odpraviti.

Unije v politični kampanji v starih zmotah

Ameriška delavska stranka v New Yorku, ki je bila ustanovljena na iniciativno "stare garde" v socialistični stranki, pri zadnjih primarnih volitvah pa je prešla popolnoma pod vodstvo predsednika unije ACW Sidneya Hillmana in pa Browderjeve skupine, je dne 6. maja na svoji konferenci sklenila imeti za svoj glavni smotri v letosnjem volilni kampanji nominiranje predsednika Roosevelta v četrtem terminu, nato pa storiti vse v svoji moči, da budi izvoljen.

Da li naj bo tudi podpredsednik Wallace z Rooseveltom vred ponovno nominiran, o tem si ni upala izreči določenega stališča, dasi je zanj. Ampak Wallace je postal v vodilnih krogih demokratske stranke nezaželen. Sidney Hillman, Browder in drugi v American Labor Party se vseledi tega nočejo v naprej izjaviti, dali so zanj, ali pripravljeni podpreti tudi kakega reakcionarja, aka bo Wallace zavrnjen.

Poražena struga v ALP je obeta takoj začeti s pripravami za ustanovitev nove "delavske" stranke, ki pa bi prav tako, kakor Hillmanova - Browderjeva struga, nominirala Rooseveltova in druge kandidate demokratske stranke tudi na svoji listi. Ne prva ne druga struja ne vodita delavske politike, ker sta se kompromitirale in v teh okoliščinah ne moreta drugam kot še globokeje v mlako oportunitizma.

Socialistična stranka bo imela konvencijo v kratkem. Nominalna bo predsedniščega in podpredsedniščega kandidata, toda za uspešno kampanjo nima ne organizacije in ne denarja. Med starimi sodrugi, ki so delovali pod vzpodbujami Debsa in drugih socialističnih prvakov, ima še veliko pristašev, in tudi novih moči si je precej pridobila. A njen organizatorični ustroj pa v tej dobi, ko je treba v kampanjo vse drugače kakor nekoč, pa težki logi ne bo kos v drugem kot da bo širila socialistične ideje med onimi, ki jih bo s svojimi sredstvi sploh v stanju doseči.

Unije bratovščin železničarjev se v glavnem brigajo za ose-

be, ki kandidirajo v zvezni kongres. Kakega socialističnega programa, ki bi bil socialističnemu soroden, nimajo. Komunisti so za demokratsko stranko in po nekod podpirajo v lokalne urade sepublikanske kandidate. Eseliisti poskušajo — kjer pa moreno — spet s svojo listo, enako prohibicijisti, ki se brigajo samo za en boj, drugače pa je ameriška volilna kampanja letos zavita v plašč demagogije, konzervativizma in zavajanja toliko kot še malokatera prej.

Toda eno je gotovo: Vsi kandidati, kar jih je, bodo do volilnega dne v novembra prisegali, da so "prijetelji delavstva". Potem pa seveda bo zvenela iz njih ust druga pesem.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrti leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka po poletnih za priobčitev v številki tokocega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

NA DALJNI SEVERNI FRONTI V RUSIJI je zima zelo dolga. Na gornji sliki so nacijski vojaki, ki so bili ujeti od rdeče armade v bitki pri Narvi.

Katoliška skupina v SANsu se pustila izigrati p. Ambrožiču

Na prvem kongresu ameriških Slovencev decembra 1942 v Clevelandu so bile zastopane vse slovenske podporne, politične in cerkvene organizacije, vse časopisi in več sto društev. Sklicatelji so takrat ob enem povabili tudi predstavnike jugoslovanske zamejne vlade in pa poslanika Fotiča. Tisti, ki so tej aranžmi ugovarjali, so imeli na odrhu prav malo besede. Delegati tudi ne. Kratko odmerjeni čas so porabili govorniki, referanti in poročevalci. Delegacija je imela priliko poslušati, vstajati in odobriti ali pa zavreči, kar je bilo predloženo. Le nekaj izmed delegatov je imelo prilnost izgovoriti po par besed, drugače pa je bilo sprejeti vse brez razprave.

Glavno, na kar je delegacija pazila, je bila sestava odbora in pa program. Slednji je v glavnem zapoveden v resolucijah, ki so bile vse sprejeti brez ugovarjanja, torej soglasno.

Toda komaj je kongres minul, že se je začelo ruvarenje proti Sansu, najbolj v Ameriški domovini, ki se smatra za glasilo slovenskega klerikalizma v Ameriki, dasi so imeli katoličani na kongresu vse prednosti, bili so zastopani v vseh odsekih in referatih in imeli pri izbiranju kandidatov v Sansov izvršni in širši odbor odločilno besedo.

V tem listu je bilo takrat poudarjano, da bodo slovenski politični katoličani sodelovali edino če bo šlo po njihovem, in dasi je na kongresu šlo yse tako, kakor so želeli, vzlič temu se je ena skupina izmed njih napram Sansu takoj ohladila, ker ji ni bilo všeč, da bi imel v odboru ŠE KDO DRUGI kaj veljave kot oni. Toda druga katoliška skupina pa je sodelovala in marsikaj za Sans veliko storila. V Ameriški domovini in tudi drugje so v njo dregali, češ, kakšni katoličani pa ste, da sodejuyete z ljudmi, "ki so sovražniki vere" in pomočniki "komunizma"!

Bilo je očitno, da pride do razdora, dasi javnost o tem ni bila poučena, ker si je odbor prizadeval ohraniti enotnost.

P. Ambrožič s svojo kliko je ruvaril najprvo po ovinkih in nekateri njegovi pomočniki pa ves čas javno in pozivali svoje ljudi, da naj izstopijo iz eksekutivne in širšega odbora. P. Ambrožič je bil takrat uposlen v newyorkšem informacijskem centru Peetrove zamejne vlade in pod označbo JIC hvalil "gerilce", ki so nastopali po Slovenskem in Hrvatskem, a pod firmo "Baragovega svetilnika" pa jih je napadal in navajal "podatke" o njihovih "kravah, barbarskih dejanjih".

Sčasoma pa je bil le primoran priti iz luknje in se predstaviti v svoji pravi vlogi. Začel je pod firmo slovenskih župnih kampanj proti Sansu, izdal v njenem imenu, buširo proti "sovjetizaciji" Slovenije, udarjal po Ademču in končno se odločil ustavnopravljati proti Sansu novo politično gibanje. Poskrbel je za izjavo zvezne slovenskih župnih, poslana oblastim v Washingtonu in časopisom v Clevelandu, s trditvijo, da ona zastopa 350,000 Slovencev v Ameriki, torej več kot pa jih je res v tej deželi, Louis Adamič pa nikogar, dasi je častni predsednik SANSA in od svoje nedavne resignacije je bil predsednik ZOJSJA.

Ker p. Ambrožič in njegovi pomočniki niso mogli zadati usodnega udarca Sansu od zunaj, so poskusili znova od znotraj in v ta namen pritisnili posebno na Josipa Zalarja, ki se jim je končno podal. Sedaj, ako hoče vztrajati pri svoji izjavni, ki jo je čital na Sansovi seji 12. aprila, mora iti še globokej v Ambrožičev bajar. Storil je veliko napako, ker je on prav gotovo vedel, da se Ambrožič, Oman itd. ne bore proti Sansu zaradi vere, ampak vsled tega, ker hočejo Slovenijo ohraniti klerikalni reakciji.

Vprašanje je, ali bo Zalar, ki je Sansov glavni blagajnik, s svojo potezo nadaljeval, in ako bo, tedaj je gotovo, da na drugem Sansovem kongresu julija to leto mora tudi njegova katoliška skupina slediti patru Ambrožiču, kanoniku Omanu in Jamesu Debencu ne samo ven iz Sansa, ampak v boj proti njemu. Izgledalo je že, da se Zalar takemu pritisnu ne bo upognil, a bil je tolk, da se je moral. Sedaj mu ne bodo mogoče več nazaj.

Kongres meseca julija ne bo sličen prvemu, kajti na njemu bodo zastopane podružnice Sansa — torej skupine, ki za Sansov program DELAJO in ZBIRAJO. Tudi člani širšega odbora, v katerega je bilo na prvem kongresu v Clevelandu imenovanih okrog 40 članov, imajo pravico priti. Nekateri izmed njih so za Sans zelo delovni, a nekaj pa je pasivnih, če ne celo nasprotnih.

Kongres bo moral odločiti, ali je Sansov odbor deloval v duhu sprejetih resolucij prvega kongresa, ali pa je namen zgrešil, kakor trdi Sansov blagajnik Zalar. V tem slučaju bo treba izvoliti v odbor take člane, ki bodo delovali po volji J. Zalarja, to je, po navodilih patra Ambrožiča. In Sansovo glavno glasilo postane Ameriška domovina.

Vendar pa Ambrožič in Zalar vesta, da se to ne bo zgodilo. Tudi vesta, da osvobodilna fronta v Sloveniji in ostali Jugoslaviji dobiva čezdalje večje priznanje, torej je gotovo, da je večina prihodnjega Sansovega kongresa ne bo osvobodila, pač pa jih dala oporo.

Z novo politično organizacijo, ki je bila zasnovana na konfrenci slovenskih župnih, tudi ne bo nič, ker je "negativna". Njen program je osredotočen le na propagando proti partizanom, ne pa za boj proti fašizmu in ne za osvoboditev naroda.

Nekaj o tem in onem

Chicago, III. — Thomas F. Woodlock je v Wall Street Journalu pisal, da je demokracija odvisna "od mišljena mase". Moral bi dostaviti tudi to, da je njeni mišljenci odvisni tudi od tega, kaj čita. Ali masa res bere take časopise, knjige in revije, ki se jih izplača brati? Namreč take, ki jo bi usposobljali za demokracijo?

Ignoranca in svoboda, to ne gre skupaj. Narod je lahko le toliko svoboden, v kolikor je zrel in spomenik vojakov brez nog in rok, in s spomeniki mater in otrok, ki so umrli od lakote. Leta na ta način se bo svet pravilno spominjal "civilizacije" današnje dobe.

Upam, da bo svetovna vojna odstranila še ostale kralje in kraljice v Evropi, ker prejšnja svetovna vojna te naloge ni dokončala. Odpavila pa je tri glavne dinastije, namreč kajzerja, cesarja in carja, ki so bili ob pričetku prve svetovne vojne najmogočnejši vladarji na svetu.

Pred vojno smo rekli Evropi "stari svet". Ameriki pa "novi svet". Po vojni pa bo Evropa "novi svet", ker je do malega porušena in jo bodo morali narodni znova zgraditi.

Poznam "svobodomisleca", ki je proti duhovnikom, a veruje v sveto pismo in mrzi Marksuv program. Ne podpira cerkve, a veruje v mašin in v cerkvene pogrebe. So pač vse sorte čudaki na svetu.

Škof Rožman ni edini, ki kljče ljudi proč od partizanov in "komunizma". To dela vsa rimsko katoliška cerkev. Pater Ambrožič vrši v svojem boju proti partizanom torej le svojo dolžnost.

Vsaka svetovna kriza je bila narodom nauk, kako jih v bodoči odpraviti, če nočeo znova v mlake. Pred 26. leti se je v Evropi te resnice zavedal samo en velik narod in odpravil stari sistem. To nalogo je triumfalno izvršil. Ali ga bodo sedaj posnema tudi druga ljudstva v Evropi? Izgleda tako.

Tudi v Zed. državah so razmere zrele za socialni prevrat. Od mlade ameriške generacije pa je odvisno, da ga izvrši! Ali bo imela pogum, "kakor so ga imeli njeni predniki pred 168 leti, in pa tisti, ki so pomagali Lincolnu v borbi za enotnost ameriške unije in odpravo suženjstva črncev? Sedaj ima ljudstvo te kot vseh drugih dežel prilognost ne samo poraziti fašizem, ampak tudi ustavoviti "vlado ljudstva za ljudstvo".

Eden izmed najpomembnejših kartunov, kar sem jih dosedel se videl, je bil nedavno ponatisen v Collier's Magazine, originalno pa je bil priobčen v londonskem Daily Heraldu 7. maja 1919. Na njemu so Clemenceau, Orlando, Lloyd George in Woodrow Wilson, ki so dokončali mirovno konferenco. Clemenceau vzklikne: "Curious! Zdi se mi, da slišim jok otroka."

Drugi obiskovalci skozi 'week-end' so bili iz Detroita John Dolenc, Andrew Werholt, T. Stilman, E. Ewing, Marie Kositz in Albert Naprudnik.

Slikar, ki je omenjeni kartun

narisal, je vedel že takrat, da so ti starje vetrovni pravki ustvarili le premirje, ne pa odpravili vrokov za vojne. In takratni dečki so sedaj na bojiščih, ker se državniksi niso potrudili dati na to kar so obetali v Wilsonovih 14 točkah.

Stalin je priznal Badoglievo vladivo v njenega kralja. Mar ni mal Emanuel že itak dovolj preplašen?

Upam, da pride doba, v kateri bodo narodi odstranili kipe generalov s pedestalov v parkih in na trgi ter jih nadomestili s spomeniki vojakov brez nog in rok, in s spomeniki mater in otrok, ki so umrli od lakote. Leta na ta način se bo svet pravilno spominjal "civilizacije" današnje dobe.

Neki demokrati poslanec iz Montane je rekel v kongresu, da naj naši fantje gledajo za svojo bodočnost proti zapadu in v južne države. Morda ni v zmoti. Tudi sovjetska armada gre proti zapadu.

Vojni strokovnjaki so iznališi aparat, ki pomaga našim letalcem videti in priti do cilja tudi skozi meglo, oblake in dim. Nekaj takega bi potrebovala tudi masa, da bi videla skozi temo.

John Chamazan.

OBISKI V CENTRU

Chicago. — Nedavno je bil tu na obisku Robert Martinjak, ki služi v Marine Air Corp. v Californiji. Robert je sin našega soseda Johna Martinjaka.

Pričvali so izmed ljudi, da je prišel v armadije proti napadu na obiskovalce. Pričakuje, da kmalu odide "kam čez", on meni, da bržkone v Evropi. Njegov brat Lucas je na Guadalcanalu.

Upravniki družabnega klubu Luka Groser in njegova soprona sta odšla na počitnice v Nokomis, kjer sta živila pred presestvijo v Chicago, od tam pa bošča obiskati hčer Mary, ki živi v Kentucky. V času odsotnosti ga v Centru nadomešča F. S. Tauchar.

V našem uradu se je oglasil Horace N. Marston iz New Yorka, uradnik židovske organizacije Bnai Brith. Želel je izvedeti, če je antisimitsko gibanje dobljeno kaj tal tudi med našim ljudstvom. O slovenskem casopisu je zelo dobro poučen.

Johnu Težaku, ki ga poznajo vsi, ki prihajajo v Center, je po dolgi boljevni umrl 29. aprila sin Anton Težak, star 46 let. Rojen je bil v Metliki. V Ameriko je prišel leta 1912. Zapušča ženo in sina, ki je v armadi, in pa očeta, brata in sestro. Pokojnik je bil član druž. Rožnik št. 18 SNP. Mati mu je umrla pred 6. mesecem. Njegov oče je star 74 let.

Dne 6. maja se je oglasil v Centru John Seliškar iz Auburna, III., ki je prišel s pogreba svojega brata Josipa Seliškarja. Umrl je dne 1. maja na Elyju, Minn., kjer je živel 45 let, od kar je v Ameriki. Star je bil 79 let, doma iz Ljubljane.

Drugi obiskovalci skozi 'week-end' so bili iz Detroita John Dolenc, Andrew Werholt, T. Stilman, E. Ewing, Marie Kositz in Albert Naprudnik.

Slikar, ki je omenjeni kartun

iz Milwaukeeja: Matt Pink, H. Mautz, Mrs. L. Glavan, Antoinette Glavan, Frank Vodnik, Joe Glavan, Wm. Bernik, Rudy V. Pugel, Joe Ambros, Vick. Kauchich, Frank Vertnik in več drugih. Bili so tu ob prilikah legija tekme pod pokroviteljstvom društva Pioneer SNPJ.

Ameriški vojni stroški preko naših mej znašajo 30 milijard

Vojni stroški ameriške armade in mornarice in inozemstvu, všeči lend-leasne dajative, znašajo nad 30 milijard dolarjev.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

VI. IZKAZ

Oakland, Calif. Louis Kužnik \$2; Anton Tomšič 75c, skupaj \$2.75. (Poslat Anton Tomšič.)

Santa Ynez, Calif. Michael J. Reading \$2.

Cleveland. O. Rose Jurman \$10. (Izročila Kristina Turpin.)

Brownont, W. Va. Frank Kleinen 90c.

North Chicago, Ill. Mike in Jenkins Miller \$2, Jack Mesec \$1.75; Jerry in Marian Spacappon \$1; Anton Lukancič 50c; po 25c: Jacob Mesec Jr., družina Zakovšek, Frank Jereb, Martin Mesec, Anton Konchan, Frank Pezdirc, Math Ogrin, Andrew Možek in Anton Kobal, skupaj \$7.75. (Poslat Jack Mesec Sr.)

Detroit, Mich. Joseph Topolak 25c.

Morley, Colo. Joseph Vičič \$1. (Poslat Edward Tomšič.)

Aliquippa, Pa. George Smrekar \$2.00.

Kokomo, Ind. John Petkovsek \$1.00.

Kemmerer, Wyo. J. H. Krzisnik \$1.50.

Youngstown, O. John Petrich \$1.80.

Cleveland, O. Joseph Kodrič \$5; po \$1: Andy March in Frank Mikš; Uršula Mulej 70c; preostanek kupuje 56c, skupaj \$8.26. (Poslat John Krebel.)

Detroit, Mich. Joseph Kotar \$2; John Zornik 50c, skupaj \$2.50.

Chicago, Ill. Angela Zaitz \$7.75; neimenoval \$1, skupaj \$4.75.

Kinney, Miami. Anthony E. Gnezdza, 25c.

New Waterford, C. B., Nova Scotia, Canada. Herman Drobesh \$5.

Washington, D. C. Annie Bester 65c.

Milwaukee, Wis. John Klopčič \$1; po 50c: Frank Primozich in Frank Geržič, skupaj \$2. (Poslat Louis Borbaric.)

Frankfort Heights, Ill. Frank Jesh \$1.65.

POVESTNI DEL

JUŠ KOZAK:

ŠENTPETER

(Nadaljevanje.)

Aleš se je resnično izpremenil. Ze poleti se je kradel z doma, kadar je le mogel. Vse polnoldne je preležal kje na polju. Skrival se je po pšenici in dolgure strmel v nebo. Gledal je, kako se ziblje klas na svetlo modrem nebnu. Večkrat ga je uspavalo dihanje vetra nad poljem. Skočička se je tako bal, da se ni oglasila, čeprav ga je klicala, in je vedel, kaj ga čaka. Vselej, kadar se je potepal, je moral brez večerje klečati v temno kamro poleg izbe. Proti večerji se je splazil do steze, po kateri je prihajal Luka. Nestrpno ga je pričakoval. Skrival je ljubil tega dolgega človeka, ki mu je prinašal piškotov, mesa in kruha. Rednica ga je zaman svarila pred njim ter mu obetača najhujšo kazni. On pa je poznal le njega. Pred drugimi ljudmi je bežal in se bolj tresel pred njimi kot jih sovražil. Toda včasih ga je obšlo nekaj čudnega, ničesar se ni zavedel, v grlu mu je bilo suho, teman obroč mu je oklepalo glavo. Tako je potem preležal več ur, ne da bi se ganil. Pozneje pa se je čutil silno trudnega.

Ko je nekoga popoldneva zopet tičal med ajdo, se je nenadoma zalesketalo nad njim, modrina neba se je prelivala v bleščeci svetlobi. V blaznih vrtincih je vse izgipilo. Krasota tega žarenja mu je posrkala poglede in v bleščih kolobarjih se je prikazal čudovito lep obraz, tako mil in dober, kakor ga niti v cerkvi ni videl. Srce mu je utriplalo, izgaganne ustnice so drhtele, roke so siliše proti čarobnemu momču. Ni se zavedal, koliko časa je tako ležal. Predramil ga je jenzi glas "Aleš" in ves poten se je potuhnil, da bi ga Skočička ne odkrila.

To je postala njegova najtišja skrivnost, o kateri tudi stricu Luki ni črni besedice. Naposled so poželi ajdo, zemlja se pohladila, nijkamor več se ni mogel skrīti. Mrakovci so zgodaj zagrnili hiše, posedati je moral doma. Odnekod je prinesla Skočička strašno knjigo o grozotah pekla. Sleheni večer mu jo je razkazovala. Pred očmi so mu živelji odsele sami pšeklenščki, z zavitimi repi in žarko rdečimi jezikami. Preživljaj je prikazni, kako pečejo pred kosmatim Luciferjem žrtve, kako se zbadajo s trirožnimi vilicami in se uboge duše od silnih bolečin vijejo v gorečem olju. Ponoči so ga v sanjah obstopili, stegovali so vanj dolge kremljice, cul je ječati nesrečne grešnike Aleš je premišljal, kaj pome

nijo besede oče in mati. Nikolik se še ni tega zavedal. Tudi ta dva je gledal odslej le v prikazni pred strašnim Luciferjem.

Ko mu je zvečer narekovala: "Za grešno mater in brezbožnega očeta," je sam dostavil: "In za strica Luko, da bi ga ne mučili v peklu."

"Temu tudi molite več ne pomaga," je zagodrnjala ona. Aleš je bežal pred nepoznamim očetom.

Rožman jo je v resnici posvaril: "Knjige z angeli mu pokazi in si mel oči, da bi se znebil ogabnih posasti. Sele mraz, ki je bil v kuhi občuten, mu je vrnil zavest. Kako silno je pogresil prijaznega obraza, ki bi ga odrešil tega trpljenja.

Skočička ga je svarila: "Vidiš, tako te bodo zgali in take muke boš prenašal, če boš grešil!"

"Kaj pa je greh?" je vpraševal nedolžno.

Ona mu je naštevala: "Če ne boš molil, če boš spal med rožim vencem, mene ne ubogal, če boš poslušal tistega dolgina, Za nečevnega Luko!"

"Saj me ima rad!"

"Rad, rad. Ti ne veš, kaj je to. Po svetu hodijo živi zlodje, da upravljajo ljudi za pekel. Nježa že drže, zdaj bodo pa še tebe. Le vprašaj druge pobožne žene, pa ti bodo povedale, kar so že večkrat videle. Podnevi se ne vidi, ampak ponoči mu zrastejo rogovci, jaz sem jih že sama videl. Prekrižala sem se in bežala. Takoj za njimi pa sta se plazila dva grda mačka in ta je zadržil za mano. Oh, kako sem tekl!"

Aleš ni mogel dolgo zaspasti. Tako čudno mu je bilo pri srcu, da je stric Luka tako hudoben človek. Skočički je moral verjeti, saj jo je večkrat videl z gospodom kaplanom, ki jo je zelo poštovao.

Od tistega dne se je pričel bat pred Luko. Zdaj ni vedel za nobeno besedo, če ni greh in v duhu je trepetal, kaj bo vse moral prestati. Svet se je zanj izpremenil. Kadar se je storila Vrata je postil odprtia in je hitel v župnišče.

Rožman je čul ropot in je posvetil v vezo.

"Kaj pa ti, Luka? Kaj nosiš?" mu je zakljal še v mračno večo.

Oni ni ničesar odgovoril. Stopivši v sobo, je položil otroka na postelj in obupano zrl v Rožmanu.

"Gовори, kaj pa je, Luka?"

"Pomagajte, božjast ga je!"

Zupnik je med tem izprevidel že sam in otrok se je pod njegovimi rokami pričel kmalu zavest.

Tako ga je zmešala, da se je pred menoj, pred očetom tako prestrašil. Vpil je, da imam roko.

Rožman je molče zrl v bleda lica, jeza mu je šwigala iz oči, na lice sta mu kanili dve solzi.

"Tja ne ga dam več in ga ne dam," je kričal Luka.

"Tiho bodi, meni prepusti!

Nocoj bo tu! Ti pojdi domov in molči!"

Navsezgodaj je prišla Skočička.

"Oh, ko bi vedeli, kaj se je ... ga je ogovorila s sladkim glasom.

Tedaj se ni mogel Rožman več premagati. Zardel je in zakričal.

"Tebi bi še psa ne zaupal. Tam so vrata!"

"Gospod župnik!"

"Ven, pravim!"

Ko je izginila med vrati, se še dolgo ni mogel umiriti.

"To ni več vera, to je strup," je govoril glasno. "To je najhujši meč, kar jih pozna vest."

Potem je prijel Aleša za roko in ga z nežno skrbjo peljal k Hosterjevin.

"Marija, sprejmi siroto," je prosil. "Enega boš že se izredila. Tvoje srce ga bo ozdravilo. Izmed mojih ovčic je ta revčel najbolj nesrečen."

Ona ga je posadila v naročje:

"Ne bojte se, gospod župnik, kar pri nas naj ostane. Ne bo mu treba stradati."

Pritisnila je otroka k sebi in ta se je ozrl vanjo z zaupljivim pogledom.

(Dalje prihodnjic.)

Veliko "odvrženih"

Stevilo nabornikov, ki so jih vojaški zdravniki v tej deželi zavrgli, je toliko, kot znaša število našega moštva v Evropi (Angliji in Italiji) ter v Afriki.

Neznanje je delavčev najhujši sovražnik.

ODDELEK VOJASKE CETE IZ NOVE ZELANDIJE je imel v Italiji srečo zajeti četo "nadljudi" iz tretjega rajha.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Mnogi naši agitatorji so bili zadnje tedne v glavnem aktivni in pridobivanju pozdravnih in trgovskih oglasov v Majski glas, pa je med tem časom agitacija za list nekoliko pojenjala, kajti vsega ni mogoče hkrati. Zdaj, ko je delo z Majskim glasom končano, se bomo vsi skupaj lotili spet agitacije za list, kajti naša kvota za 1000 novih naročnikov ni niti do polovice dosežena. Bo pa, ako se vsi zavzemamo začetno.

Jože Sny, Bridgeport, O., je posal 4 naročnine ter zvišal svoje naročilo za Majski glas še za 6 iztisov. Prispeval je tudi 50c v tiskovni sklad ter posal prispevki klubu "Naprej" št. 11 JSZ.

Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa., je posal \$12.75 v tiskovni sklad. Vsota je bila nabранa na zadnji seji federacije SNPJ za zapadno Penno, ki je zborovala v Strabanu 23. aprila.

George Smrek, Aliquippa, Pa., je vedno pripravljen kaj storiti za Proletarca. To pot je posal 3 trgovske in 3 pozdravne oglase Majskemu glasu, naročil 10 izvodov istega in zbrane v tiskovni sklad. Frank Cvetan, Johnstown, Pa., je posal še 6 trgovskih oglasov, 2 novi in 6 obnovnih naročnik ter naročil 150 izvodov Majskemu glasu.

John Zornik, Detroit, Mich., je posal eno novo ter 7 obnovnih naročnin in še 3 trgovske in en pozdravne oglase. Jože Kotar je obnovil naročino in prispeval \$2 v tiskovni sklad.

Najbolj priden je bil zadnje čase Tone Zornik iz zapadne Penne. Posal je 13 novih in 87 in pol obnovljenih naročnin. Posal je tudi lepo število pozdravnih oglasov Majskemu glasu in zbral \$6.50 v tiskovni sklad. Nedavno je bil na agitaciji v vzhodnem Ohiu ter West Virginiji in nazaj gredel tudi v Barbertonu in okolici, Girardu ter okrog Sharona, Pa. Povsod je imel dober uspeh.

Joseph Ovea, Springfield, Ill., je posal 2 naročnine. Pravi, da se še oglasi.

Najbolj priden je bil zadnje čase Tone Tomšič iz Oaklanda, Calif., je spet tu. Posal je 2 naročnine, \$2.75 tiskovni sklad ter naročil 25 izt. Majskemu glasu.

In to za Californijo še ni vse. Njegova sosedka Mrs. Julia Parkel, Los Angeles, noče prav nič zaostajati za njim. Poslala je spet dve novi naročnini.

John Jereb, Rock Springs, Wyo., je posal 4 naročnine in \$2 tiskovnemu skladu, ki jih je prispeval John Porenta iz Superiorja, Wyo.

Nasi dve agitatorji iz Gallup, N. Mex., Mary Marinšek in Jennie Marinšek sta še zmerom na delu za razširjenje Proletarca. Prva je poslala dve novi, druga pa 4 nove naročnine in \$1.65 tiskovnemu skladu. K temu naj dodam le to, da će bi pospev imeli tako aktivne delavške žene kot sta te dve, bi bil načilj v sedanji kampanji dosežen kaj hitro.

Frank Klemenc, Brownont, W. Va., ne bo nikoli pozabil tiskovnega skладa, kadar kaj posilja sem. Naročil je 6 Majskih glasov in poslal 90c s tiskovni sklad.

Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo., je posal 2 novi in 8 obnovnih naročnin, \$8.26 v tiskovni sklad ter še en trgovski in 4 pozdravne oglase. Tone Jankovich 4 naročnine, 16 pozdravnih in 10 trgovskih oglasov in naročilo za 150 izvodov Majskemu glasu. Math. Bizjak, (West Park) je prispeval \$2 v tiskovni sklad, ker mu ni bilo mogoče nabirati pozdravnih oglasov za Majski glas.

John Krelbel, Cleveland, O., je posal 20 obnovnih naročnin, \$8.26 v tiskovni sklad ter še en trgovski in 4 pozdravne oglase.

Lenhard Werdinek, Thomas, W. Va., je posal še dve naročnine in naročilo za 7 izvodov Majskemu glasu.

Herman Drobisch, New Waterford, B. C., Nova Scotia, Canada je poslal \$5 v tisk. sklad in narociil 5 Majskih glasov.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., je posal 6 naročnin, \$2 v tiskovni sklad ter naročil 123 izvodov Majskemu glasu. Kristina Podjavoršek je poslala 10 po-

nosožanje. Poroča tudi o mojem starem prijatelju Nicku Radoviču, o katerem pravi, da se mu zdravje obrača na boljše. Dobra novica! Nicku želim skorajšnega v popolnega okrevanja.

Anton Shaffer, Cudy, Pa., piše, da se zaveda, da je treba list podpirati in širiti. Naročil ga je svojemu prijatelju v Pittsburghu za tri mesece.

Max Martz, Buhl, Minn., je posal dve naročnine ter naročil 150 izvodov.

Joseph Mihelich, East Helena, Mont., je posal 4 naročnine, provizijo, pa kot je njegova navada, je poklonil v tisk. sklad.

John Kobi, Duluth, Minn., je posal \$9.10 v tiskovni sklad. Vsota je bila nabranata na pobudo našega somišljenika Franka Pipana iz Hibbinga, Minn., kot pravomski pozdrav Proletarcu od Minnesotske federacije SNPJ. Pri nabiranju je pomagal tudi Max Martz iz Buhla. Kobija pa so vpregli v končno delo, da stvar pošljte kamor spada.

To bo vse za enkrat.

O KONCERTU V PRID ZOJSU

Waukegan-North Chicago, Ill. Ančka Mahnich je poslala 7 pozdravnih oglasov; Jack Mesec pa 18, zbrane pa še 4 nove naročnine in \$7.75 v tiskovni sklad.

Finančno pa ta prireditev ni uspela toliko kot se je pričakovalo. Prireditelji so se nadejali, da bo saj dva tisočaka čistega, a je bilo le okrog tisoč.

V oglaševalnem odboru je bilo pet oseb, in sedaj njih dolže, da svoje naloge niso dobro izvršili.

Edward Tomšič, Walsenburg, Colo., se je mudil po opravkih v Ratonu, New Mehiko. Skusal je tudi za Proletarca kaj storiti, pa se ni dalo, kajti tam vlažna pravilo v tem oziru. Nazaj gre doč do je ustavl pri našem načiniku Jožetu Vičiču na Morley, Colo. Tu je bila pa druga storija, kajti njega ni bilo treba opominjati glede naročnine. Izvlekel je desetak in pripomnil:

"To le pošlj Charletu, zakar naj moj poslje koledar in Majski glas. \$1 naj gre v tisk. sklad, ostalih \$7.65 pa naj gre na račun naročnika za nazaj in naprej." Taka je spet dve novi naročnini.

John Krelbel, Cleveland, O., je posal 20 obnovnih naročnin, \$8.26 v tiskovni sklad ter še en trgovski in 4 pozdravne oglase.

Tone Jankovich 4 naročnine, 16 pozdravnih in 10 trgovskih oglasov in naročilo za 150 izvodov Majskemu glasu. Math. Bizjak, (West Park) je prispeval \$2 v tiskovni sklad, ker mu ni bilo mogoče nabirati pozdravnih oglasov za Majski glas.

John Milostnik, Sheboygan, Wis., je posal še eno novo naročino.

Anthony Drasler Jr., Forest City, Pa., dve naročnini.

Lenhard Werdinek, Thomas, W. Va., je posal še dve naročnine in naročilo za 7 izvodov Majskemu glasu.

Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo., je posal 2 novi in 8 obnovnih naročnin, \$8.26 v tiskovni sklad ter še en trgovski in 4 pozdravne oglase.

Herman Drobisch, New Waterford, B. C., Nova Scotia, Canada je poslal \$5 v tisk. sklad in narociil 5 Majskih

★ KRITIČNA Mnenja, Poročila in Razprave ★

KOMENTARJI

Vodji Zvezne slovenskih župnij bo sedaj, ko je bilo poročano, da je Louis Adamič odložil predsedništvo Zojsa, morda kaj odleglo. Bi mu zares, ako se bi šlo samo proti Adamiču kot osebi. Ampak partizani v Sloveniji in ostali Jugoslaviji se vedno povzročajo "sitnosti".

Bilo je poročano, da je Louis Adamič pustil predsedništvo Zojsa vsled zdravstvenih razlogov. Res je v tej organizaciji storil toliko kot nihče drugi. Ampak ker je močne nature, si bo kmalu odpocil.

Louis Adamič je napisal že mnogo polemičnega, bil in debatah, pisal kritike in bil kritiziran, a gibanje, zapopadeno v organizacijama SANS in ZOJSA je bilo prvo politično polje, na katerem je postal odgovoren voditelj in se politično boril. V uradu Zojsa je delo on zasnoval in govorilne ture so se vršile po njegovih navodilih. Dela je imel čez glavo, kot vsakdo v takih nalogah.

Glavni namen Louis Adamiča v tem gibanju je bil predstaviti ameriški javnosti Josipa Brozoviča, ali bolje, Tita, ki takrat še ni bil maršal, in pa osvobodilno gibanje za edino resnični ljudski, zares uporniški pokret in s tem vzeti sloves Draži Mihajloviću za zasluge, ki niso bile njegove, temveč Titove. To mu je uspelo, ker je imel zvezne in ker je znan ameriškemu časnikarskemu in književnemu svetu. Nihče drugi izmed ameriških Jugoslovjanov ne bi mogel te naloge izvršiti boljše in hitrejše ter tako učinkovito kakor jo je on. Sedaj smatra, da se lahko posveti nazaj svojemu pisateljskemu delu.

Predsednik Zojsa je sedaj Zlatko Balokovič. On je virtuozi in znan posebno radi tega, ker se je priznjal v bogataško ameriško družino. Po rodu je Hrvat in živi v New Yorku, kjer je urad Zojsa. A glavna osebnost v Združenem odboru južnoslovenskih Amerikancev, ki ga je žasnoval Louis Adamič, pa je Anthony Minerich, urednik Narodnega glasnika v Pittsburghu. Kako se bo ta urad razvijal brez Adamičeve dinamične sile, pa bo pokazala bodočnost. Vseeno, partizanskega gibanja mu ne bo treba več toliko oglašati, ker je v ameriški javnosti sedaj že znano in se tudi samo dobro oglaša in predstavlja.

V Chescwicku, Pa., je začel letos izhajati srbski list "Česalj" (The Comb, ali po naše "Glavnik"), ki pravi, da je "the only Serbian Humoristic Paper in America". Toda humorja zaman iščešči v njem. Pisan je v srbsčini in angleščini. Urejevan je v istem duhu, kakor Srbovan v Pittsburghu, torej proti Adami-

ču, Titu in partizanom in za veseljstvo. Posebno na piki ima poleg Slovence Adamiča tiste Srbe, ki delujejo z njim. Vsled tega jih proglaša za sovražnike srbskega naroda. Morda je "Česalj" le v tem humorističen.

Po dolgem času se je pričelo Stalina predstavljati za prijatelja, ne pa za sovražnika cerkve, za kakršnega je slovel do pred leti. Nadškof anglikanske cerkve (Archbishop of York) dr. Cyril F. Garbett je na svoji predvoteljski turi v Zed. državah izvajal, da je pravoslavna cerkev v Sovjetski uniji sedaj polnoma svobodna, o čemer se je letos sam osebno prepričal, ko je bil tam na obisku. Tudi več drugih višjih duhovnikov angleške cerkve, ki so bili tam, zatrjujejo, da je zatiranja vere in cerkve v Rusiji konec. Vsem tem se je nedavno pridružil še ameriški katoliški duhovnik poljskega rodu Rev. Orlemanški, ki Poljakom zatrjuje, naj se Stalin nikar ne boje, ker je on za Poljsko s "štirimi svobodčinami", torej tudi za popolno svobo vo vere.

V dokaz, da je sovjetska vlad gledje cerkev svojo taktiko čisto zaokrenila, dokazujejo, da je bil protivverski časopis "Brezbožnik" ustavljen kralju po nemški invaziji, s pojasnjom, da je prenehal vsied "pomanjkanja paripirja". Potem so začeli odstranjevati z javnih prostorov protivverske napise in slike in končno pa so zaprli še muzeje, v katerih so bili zgodovinski dokazi, kako v pravem je bil Lenin, ko je zatrjeval, da je "vera opij za omotenje mase". Toda sovjetska vlad je moralna v očigled zavezništva z Zed. državami in Anglijo, kjer na vero silno porajata, nekaj ukreniti, in posledica je "svoboda verouzvedanja v Sovjetski uniji". To sicer ni nova stvar, ker taka določba je tudi v ustavi sovjetske zvezze, ki je bila sprejeta pred par leti.

Na nekaj pa vsi oni, ki pripovedujejo o svobodi cerkve v Rusiji, kako pozabljajo. Stare pravoslavne cerkve, ki je bila v Rusiji dekla carizma in orodje posredujčnih, da so z vero držali mužike v temi — tiste cerkve ne več. Kar je iz nje nastalo, je cerkev, posvečena veri in ob enem služi sedaj sovjetski državi. Po padcu carizma pa je baš stara pravoslavna cerkev proti nji najuspešnejše hujskala. Imela je tudi vzrok za to, ker je bila ob vse. Sedanja pravoslavna cerkev v Sovjetski uniji ni več bogataška in njeni popi se sedaj lahko ravnajo po Kristovih naukih, ne pa jih samo oznanjujejo v slepilo, kakor so jih pod carjem.

Tito vojna misija v Londonu, ki ji načeljuje major-general

Vladimir Velebit, je dobila veliko publicite ne samo v angleškem, ampak tudi v ameriškem tisku. Z Velebitom je tudi polkovnik Dolfe Vogelnik in več drugih častnikov iz Titove armade. Velebit in drugi v njegovi misiji so ameriškim časnikarjem v Londonu poudarili, da je osvobodilni odbor v Jugoslaviji prisil tudi ameriško vlado za privoljenje poslati vojno misijo v Washington, kakršna je bila poslana pred časom v Moskvo in sedaj v London. "Chicago Sun" in nekateri drugi listi so na državni department in s tem na vso ameriško vlado apelirali, da naj tako privoljenje izda, ker je osvobodilni odbor v Jugoslaviji, s svojo armado, vreden saj tega priznanja.

S Španijo imamo novo pogodbino, ki določa, da jo bomo spet zalagali z oljem in drugimi potrebščinami, ona pa je znižala posilitvate tungstena Nemčiji na 10 odstotkov. To je kovina, ki se jo rabi pri utrjevanju jekla. Nemčija dobiva iz Španije tudi nekaj drugih sličnih kovin, ki so njeni industriji in nemenu vtrajjanju v vojni v veliko pomoč. Ameriška vlada je od Španije že pred meseci zahtevala, da mora s temi dajatvami Hitlerju nehati, a Franco je ostal zvest svojemu prijatelju in ameriški vladni pa namignil, da bi mu bilo podlasti postopati drugače. Ustavila mu je posilitvate gasolina. "Dobro", so rekli reakcionarji v Španiji, "ako nas hoteče ekonomsko uničiti, boste dobili v Španiji 'komunizem' na grbo." To svrnilo je v Zed. državah posebno širil newyorški nadškof Spellman, ki je bil lani pri Francu in pri drugih španskih in portugalskih vodilnih fašistih na obisku.

Anglija se ameriški zahtevi za ekonomiske sankcije proti Francovici vladni ni hotela pridružiti. Ustavila pa so zaprli še muzeje, v katerih so bili zgodovinski dokazi, kako v pravem je bil Lenin, ko je zatrjeval, da je "vera opij za omotenje mase". Toda sovjetska vlad je moralna v očigled zavezništva z Zed. državami in Anglijo, kjer na vero silno porajata, nekaj ukreniti, in posledica je "svoboda verouzvedanja v Sovjetski uniji". To sicer ni nova stvar, ker taka določba je tudi v ustavi sovjetske zvezze, ki je bila sprejeta pred par leti.

Na nekaj pa vsi oni, ki pripovedujejo o svobodi cerkve v Rusiji, kako pozabljajo. Stare pravoslavne cerkve, ki je bila v Rusiji dekla carizma in orodje posredujčnih, da so z vero držali mužike v temi — tiste cerkve ne več. Kar je iz nje nastalo, je cerkev, posvečena veri in ob enem služi sedaj sovjetski državi. Po padcu carizma pa je baš stara pravoslavna cerkev proti nji najuspešnejše hujskala. Imela je tudi vzrok za to, ker je bila ob vse. Sedanja pravoslavna cerkev v Sovjetski uniji ni več bogataška in njeni popi se sedaj lahko ravnajo po Kristovih naukih, ne pa jih samo oznanjujejo v slepilo, kakor so jih pod carjem.

Tito vojna misija v Londonu, ki ji načeljuje major-general

Narodni glasnik se hvali, da gre priznanje za sestavo nove italijanske vlade komunistom. Seveda. O tem ni v svetovni javnosti nobenega sporja. Način sestave pa je malokoga zadovoljil. Bržkone se tudi komunistični ministri ne bodo počutili v družbi s kraljem Emanuelom, kronsprincem Umbertom in Badoglijem tako "kakor doma".

Skoda, ker se grafterjev povsod tako ne omenja

Zupan mesta Cheyenne v Wyomingu je trije drugi mestni odborniki, so bili obsojeni od sedem do deset let zaporne kazni, ker so prejemali podkupnine.

Bile so sicer neznačilne in dajala jim jih je neka lastnica svoje kavarne "za protekcijsko".

Ako bi uradnike, ki prejemajo podkupnine, sodili v ostalih mestih tako strogo kakor so obsojili omenjene tri v glavnem mestu države Wyoming, bi bile ječe hipoma premajhne in ustavoviti bi bilo treba zanje velike koncentracijske kempe.

ONI MORAO SKOZI NADLOVESKE NAPORE. Vse, kar priča kujejo od nas, da jim pomagamo vojno čimprej končati.

Neutralnost Švedske na težki preizkušnji

Angleška in ameriška vlada sta v minulih tednih zelo pritisnile na vse tiste dežele, ki pod označbo neutralnosti trgujejo s Hitlerjem in ga zlagajo z vojnim materialom.

Era izmed njih je Švedska. Ko je Hitler porazil Francijo in potem osvojil velik del Sovjetske Rusije in dobil popolno kontrolo nad Baltskim morjem, ni Švedski kazalo drugtega kot posiljati vse kar ima Nemčiji pod znamko neutralnosti, ali pa bi jo Hitler okupiral, kakor je Dansko in Norveško, čeprav sta bili neutralni.

Vsa Švedska pripozna, da je njena svoboda odvisna od zavezniške zmage. Seveda, rajše bi doživel anglo-ameriško zmago nego rusko. Ne samo zato, ker je male kraljestvo v strahu pred komunizmom, ampak ker je bila caristična Rusija stoletja Švedska zdodovinska sovražnica.

Toda če bi Finska ostala neodvisna sile, kakor nekoli bi bile njene meje, bi bila tista, ki bi strla pretečo nemško nadvlado. Prejšnji zunanjji minister Richard Sandler je reklo: "Finsko moramo razumeti, simpatizirati z Norveško."

Toda Švedi ne marajo dopričati žrtve za zavezniški stvar. Njihova neutralnost se jim je izvrstno obnesla. Nezaposlenosti ne poznavajo že skozi mnogo let. Celo begunci jim niso v bremu. Na Švedsko je prišlo 47,000 vojnih beguncov in sicer 23,000 Norvežanov, 14,000 Dancev, 2,000 estonskih Švedov, 1,500 Estoncev, 1,000 Poljakov, 5,000 Nemcev, Avstrijev in Čehov, 1,500 Rusov, Ogrov in Francov. Toda vsi ti begunci so se izkazali kot dobitčki in ne kot breme. Vsi imajo službe in brez njih bi bilo pomankanje delovnih sil mnogo večje. Z ozirom na zemljepisno lego je Švedska sprejela razmeroma majhno število beguncov.

Velika Britanija in Zed. države, kakor tudi Rusija, hočejo, da Švedska preneha prodajati kroglična ležišča Nemcem, Nemci pa seveda hočejo, da se prodaja nadaljuje.

Zaveznički nočojo groziti Švedski s silo, pač pa to delajo Nemci, ki poskušajo z bojevitimi gestami priraviti Švede do naklonjenosti. Nemški gibi resnično menijo, da naj Švedska ali nadaljuje kupovanje z Nemčijo, ali pa si bo Nemčija vzel s silo česar ne more dobiti več na podlagi sporazuma.

Švedska resno želi, da bi ostala neutralna. A dejela, ki je v takih geografski poziciji kakor je Švedska, ne more biti popolnoma neutralna.

V prvih letih vojne se je Švedska morala vdati nemškemu pritisku. Dovoljila je celo prevoz nemških čet in municeje na Norveško in Finsko. Poleg tega je njen naravno in industrijsko bogastvo bilo vključeno v nemški vojni aparat. To je bila cena, ki jo je moral Švedska placati za to, da ni bila okupirana kakor Danska in Norveško.

Po drugi strani pa je bilo zelo prikladno za Hitlerja, da je

ležišč za 50 odstotkov.

Poleg tega izvaja Švedska les, celulozo in papir. Celotna domenija izmenjava blaga po izmenjavnem sporazumu od dne 10. januarja 1944 je vredna 900 milijonov mark in predstavlja dobršen doprinos k vojnemu naporu blokirane Nemčije.

Ker je sedaj zelo malo verjetno, da bi Nemčija napadla Švedsko, se Angliji in Ameriki zdi prav, da izvršita nekoliko pritiska nanjo. Švedi imajo dobro preimljeno in izvrstno izvežbano armado, nekaj tisoč mož in Nemci ne morejo imeti namena, da bi postali Švedi njihovi sovražniki.

Toda vzblic temu skušajo narediti vtis, da nameravajo zasesti Švedsko. Zato so nedavno poslali 25,000 zameljevidov srednje Švedske nemškim četam na Norveško. Lahko bi jih bili poslali na Norveško naravnost skozi Dansko. Poslali pa so jih rajše skozi Švedsko, zato da so Švedski carinari lahko odkrili to "nevostnost" za svojo deželo.

Učinek je bil tak, kakršnega so pričakovali. Bilo je natanko takrat, ko je Cordell Hull pozval nevralce, naj nehajo podpirati naše sovražnike. Švedsko ljudstvo je čutilo, da bi prišlo do invazije, če bi njihova vlada ustrelila zavezniški zahtevam.

Bojavni so postale še bolj izrazite, ko se je v Stockholmumu pojabil Paul Schmidt, zastopnik nemškega zunanjega ministra, ki je svaril Švede pred nemškim mačevanjem.

In seveda Švedski strah je postal se večji, ko so se spustili na Dansko nemški infanteristi in padalci. Toda najboljše informirani Švedi pa te slabo prikrite grožnje in invazijo ne jemljejo resno. Ravno tako je ne jemljejo resno zaveznički, ki vidijo v njej samo korak proti bližnji drugi fronti.

STARI PICMAN UMRL

Chicago, III. — Upravnik Proletarca pokojni Frank Sava mi je decembra 1914 rekel, da ker sem iz "westa" — prišel sem namreč nekaj tednov prej v to mesto iz Montane — morda imam dovolj korajže iti s kolejarji v sosednino cerkev sv. Štefana — ali kakor pravijo tej našelbini nekateri rojaki sedaj v "staro Avstrijo".

Vzel sem zavoj Ameriškega družinskega koledarja, bil je prvi letnik, ter odšel na božični dan k tamošnjim rojakom. Nekateri sem obiskal od "hiše do hiše", a prodal sem samo dva izvoda. One dni je bil boj proti vsemu, kar je dišalo po socialistu. Na Švedsko je prišlo 47,000 vojnih beguncov in sicer 23,000 Norvežanov, 14,000 Dancev, 2,000 estonskih Švedov, 1,500 Estoncev, 1,000 Poljakov, 5,000 Nemcev, Avstrijev in Čehov, 1,500 Rusov, Ogrov in Francov. Toda vsi ti begunci so se izkazali kot dobitčki in ne kot breme. Ravnal sem se po nasvetu. Ko vstopim, vidim množico ljudi. Martin Nemanjič je bil popularen gostilničar in njegov salun je bil samo pol bloka od cerkve. "Tu bom koledarje zlahka prodal," sem si misli. Lotil sem se najprvo rojaku, ki se mi je zdel simpatičen, toda pozorno sem mu je, da od maše, čeprav je bilo že pozno popoldne, ni bil še nič.

Ker mi ni šlo po sreči v stanovanjih, so mi pri neki družini svetovali, da naj grem v "Martnov salun". To je bilo na 22. cesti in Lincoln Ave. Obe ulici imata sedaj drugačni imeni. Ravnal sem se po nasvetu. Ko vstopim, vidim množico ljudi. Martin Nemanjič je bil popularen gostilničar in njegov salun je bil samo pol bloka od cerkve. "Tu bom koledarje zlahka prodal," sem si misli. Lotil sem se najprvo rojaku, ki se mi je zdel simpatičen, toda pozorno sem mu je, da od maše, čeprav je bilo že pozno popoldne, ni bil še nič.

Toliko o možu, ki mi je dal nevedoma pomoč v agitaciji med rojaki v "staro Avstrijo", ko sem prvi prišel mednje. —

Zamorci postajajo "enakopravni"

Univerza St. Louis v Missouri je sprejela prvič v svoji zgodovini nedavno tudi pet zamorcev med studente.

Priporočite prijatelju, naj si naroči Proletarca.

Ali ima kdo starokrasko koso, kratko, s kosiščem

vred, novo ali staro, ki jo ima odveč

in bi mi jo prodal?

Pišite na:

M. J. READING

No Turning Back

If the United States can perform miracles of production and provide millions more jobs during the war, who can say it is impossible to increase production and employment similarly in time of peace?

That is one of the questions CIO Pres. Philipp Murray has put to Congress.

He pointed out that the number of Americans gainfully employed, including the armed forces, was increased from 40.9 millions in 1939 to 57.4 millions in 1943.

Steel production in the same period increased from 52,799,000 net tons to 88,837,000 net tons; the number of military planes from 2,141 to 35,920; and merchant shipping from 341,219 to 19,296,000 dead-weight tons.

For full employment after the war, it will be necessary to provide jobs for millions more than are employed now, since returning servicemen as well as war workers will have to earn a livelihood.

Murray's proposal for a central administration to seek full production, full employment and full consumption, on a rising standard of living, suggests the machinery whereby government, labor, business and agriculture can work together in planned fashion for the achievement of these goals.

To turn back after this war to deflation, curtailed production and wholesale unemployment would be to lose the peace. The CIO points the way forward to the economy of plenty whose possibilities have been demonstrated by our war effort.—The CIO News.

Franco Takes a Trick

The Anglo-American agreement with Generalissimo Franco is a defeat for American policy, and it is no good pretending otherwise. We cut off oil shipments to Spain in January for the purpose of stopping Franco's shipments of tungsten ore to Hitler. The oil shipments are to be resumed and the tungsten shipments are not to be stopped.

All one can say is that Franco's defeat of our policy is not as bad as it might be. He has agreed to curtail tungsten shipments if not stop them. Even so, the approved schedule (if Franco adheres to it) would give the Nazis a total of 580 tons for 1944, as compared with 800 tons received in 1943. If our invasion disrupts the schedule, so much the better. But that will be a victory for our military power and not for our diplomacy.

The State Department takes pains to make clear that we abandoned our demand for a tungsten embargo at the instance of the British, who are dependent on Spain for certain critical materials themselves. That does not make the agreement any easier to swallow. Whether the motive be appeasement or necessity, it is humiliating, while blowing up Hitlerism's main office, to shake hands with the branch representative.—The Chicago Sun.

Who is Going to Rule the World And For Whom?

By RAYMOND HOFSES, Editor Reading Labor Advocate

General George Paton, who gained unwelcome fame some time ago by slapping some shell-shocked soldiers, has now slapped the administration promise — I almost write "pretense," although that might not have been fair—for a specified number of freedoms everywhere in the world.

Speaking in London at the opening of a welcoming club for U. S. soldiers, the General, like his Commander-in-Chief in the White House, let it be known that he, too, is convinced that this nation has "a rendezvous with destiny." Unfortunately for the General, however, he was more specific than his Chief. He went the limit by stating his conviction that the destiny of the American and British people is to "rule the world."

One can't be quite certain how many policy-making Americans share the General's viewpoint. However, comments out of Washington containing such adjectives as "irresponsible," "unfortunate" and "nonsensical" leave no doubt that, whatever the opinions of wise politicians may be on that point, no aspiring candidate would say what the General has said.

There is recollection of a radio address in which the late Wendell Willkie thundered the prediction that "American democracy will rule the world." This column commented upon that statement at the time to the effect that it was somewhat at variance with the ideals which were being handed to the people as an excuse for hampering the activities of a guy by the name of Hitler with similar ambitions for German totalitarianism.

However, whether one agrees or disagrees with Willkie and Patton about who will do the ruling after the war is over, the fact stands out that somebody is going to do it.

It's pleasant to say that the people will rule themselves. It's easy to say that, because such a statement requires no thinking whatsoever. But can such a happy ending come to the present world-wide slaughter?

Let's be idealists—and optimists. Let's imagine.

The war is over. Germany and Japan have surrendered—unconditionally—like Italy already has done. The announcement is made that we have won the war, the victors give three cheers, stand by while the people of all nations, including their own, hold elections, and then go home. There will be no butting in by Britain and America.

Well, then what? Well, then the

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

Who Will Run Socialized Industry?

The other day, in speaking to a group of educated ladies and gentlemen, we attacked the advocates of "free enterprise" and urged the Socialist alternative of a planned economy that would be socially owned and democratically operated.

Whereupon a gentleman asked us the following question:

"Do you believe there is enough ability in the government service to take over and operate the entire industrial machine of the nation?"

We answered that we really did so believe and pointed to the fact that the government is indeed exercising a constantly increasing authority over our economic life.

We now revamp the gentleman's question a trifle to ask and answer?

Who will run socialized industry?

We believe we know who will do it. Our answer is that the same people will run socialized industry as are now running it.

It's really not important WHO runs the job, so long as it is run ably and efficiently. What we're concerned about is WHY it is run—that is, the PURPOSE that is being served by the national economic machine.

We have never made a point of questioning the ability of the people who give the orders under capitalism. What we assert is that such ability as has been employed is directed AGAINST the general welfare and TOWARD the welfare of selfish interests.

The president of our favorite railroad — provided he knew his business — would not be removed if Socialists took over by popular mandate. He would be invited to remain. And, if he refused, it might be that he would even be drafted for the job. But his success would be the public's gain, not the advantage of a group of stockholders and managers.

We Socialists want social ownership and a planned economy because we recognize such an arrangement as the necessary base for the erection of an economy which will produce for use instead of for private profit. An abundance-and-use economy simply can't function so long as private interests must be served first.

The "free enterprise" system has given us depressions and wars because those social ills are the natural consequence of the private-profit system. Likewise abundance and security would be the natural fruits of an economy in which the best brains and abilities of our people were enlisted on the side of cooperation and social welfare.—Reading Labor Advocate.

THE CASE OF THE TROTSKYISTS

The Civil Rights Defense Committee has issued a 32-page pamphlet, Who Are the 18 Prisoners in the Minneapolis Labor Case? A foreword by James T. Farrell says that this is "the major case of the present war period involving the rights of labor and freedom of speech. The 18 defendants (Trotzkysts), now serving their sentences in federal jails, have been made convicts merely because of their opinions. The Smith 'Gag' Act under which they were convicted is in flagrant contradiction with the Bill of Rights... Despite this, the Supreme Court has three times refused to hear an appeal..."

The conviction of the Trotzkysts established a precedent which was recently cited in the proceedings to deport Harry Bridges as an alien Communist—under the Smith Act neither overt action nor "a clear and present danger" need be proved, only subversive opinion.

Copies of the pamphlet can be obtained for 10 cents from the Civil Rights Defense Committee, 160 Fifth Ave., New York 10, N. Y., together with petitions for a pardon. —Luton M. Osk, N. Y.

Socialists prefer that the world be ruled by the people who live in it. That's why a workers' international has always been the ultimate objective of the Socialist parties of the world.

DECLINE IN ACCIDENTS

A 7 per cent decline in accidents last year dropped them from fourth to fifth place as a cause of death of civilians, the National Safety Council reported recently.

The problem of keeping properly

shod is going to be more difficult as the result of a War Production Board order this week making a

56,000,000 slash in the number of pairs of shoes that may be manufactured this year.

Well, then what? Well, then the

FEWER SHOES

The problem of keeping properly shod is going to be more difficult as the result of a War Production Board order this week making a 56,000,000 slash in the number of pairs of shoes that may be manufactured this year.

MORE JOBLESS IN N. Y.

Albany, N. Y. — Unemployment insurance benefit payments in February amounted to \$952,828, the highest monthly outlay since last October, the State Department of Labor reported. Approximately 15,000 unemployed persons collected benefits.

IN THE WIND

From THE NATION

Clifton's, a Los Angeles Restaurant, publishes Food for Thought, a weekly bulletin of jokes, poems, and bits of homely philosophy. In a recent issue is a letter from a guest: "I have always liked Clifton's... but yesterday, while having lunch, two Negroes came and sat at my table. After that the food tasted like sawdust. I like the Negro people but I refuse to eat or sleep with them... I will hereafter go to Schaber's, where they do not have Negroes... Watch out, Clifton's." The management replied: "Frankly, we know of only one line of conduct consistent with our conscience and obligations as a citizen. It is our duty to serve all who enter our doors... If the 'ruin' so often predicted is around the corner, then we prefer to be ruined."

The Industrial Worker, published by the remnants of the old I. W. W., defines fascism as "the leftist movement of the middle or socially unproductive class," and goes on, "The Nation and the New Republic (pulp magazines financed by 'socially conscious' international financiers) have always been the organs of this neo-fascism posing as 'advanced thinking.'"

Surplus aeroplanes which have been used in War Training Service can be bought from the Defense Plant Corporation through the Civil Aeronautics Authority, on a "where is and as is" basis.

Trend? From a speech by Monsignor Fulton J. Sheen, as reported in the New York Times: "Every morning after low mass I pray for Joe Stalin and for Russia, as does every Catholic priest in the world."

In The Union Labor News of Santa Barbara the Southern California Edison Company advertises thus: "Planning to fix up your yard after the war? You're right, mister, a yard is fun when you have a barbecue... lighted garden... perhaps a badminton court or swimming pool. Why not plan your post-war yard now?... Remember, you'll need plenty of light... The Edison Company will gladly help you plan the wiring." And a note at the bottom of the ad reads, "Conservation of electricity will help win the war."

Festung Europa: The Rexists (Belgian Fascists) will soon open special elementary schools for their own children, because, says a Rexist paper, "our children are being heckled most of the time in the schools which they are now attending."

No eggs, meat, butter, or fats are obtainable on Czech ration cards. These are some typical black-market prices: butter, \$10 a pound; eggs, 55 cents each; pork, \$7 a pound; lard, \$14 a pound; flour, \$2.25 a pound; geese, \$100 each. No clothing or shoes have been obtainable since the spring of 1943—except for Germans.

The first section of the report offers eight "guiding international principles." No. 1 reads: "War is the enemy." The American Federation of Labor believes that war among nations waged by the modern engines of death and destruction is the supreme enemy of the well-being of the common people of the world. We recognize that our own movement of organized labor... has no future promise in a world living under the threat and burden of the war system."

Principle 2: "Lasting peace must rest on social justice and include all peoples."

Principle 3: "The only safety from war is in the international organization of peace."

Principle 4: "Victory is not enough... In order to maintain international peace, political and military programs must be associated with a far-reaching economic program which will be designed not to advantage certain nations at the expense of others but to organize and utilize the new productive powers of industry and agriculture for the advancement of the standards of living of all peoples."

Principle 5: "Prosperity can be achieved by a free people under a regime of social justice... It will be necessary to get rid of that kind of exploitation which tends to concentrate income in the hands of the few and prevents the great mass of workers from having the purchasing power to buy the things they need for daily life. It also will be necessary to lessen the barriers between nations."

The argument is summed up in Principle 8: "Free enterprise is an essential part of the democratic way of life... We believe wholeheartedly in free enterprise as an essential in personal freedom. The right to start a business and the right to choose a job are the basis of a free life."

The report starts with bold, sturdy assertions concerning the needed social changes. It ends lamely by accepting the profit system which gave the human race waging, slums, unemployment, and World Wars I and II.

POOR OIL BARONS!

CHICAGO.—Federal bureaucrats

are causing the oil companies to

operate at a loss, complained Pres.

Henry M. Dawes of Pure Oil Co. in

reporting a 1943 profit of \$13,800,-

000, an increase over 1942.

If the whole world were put into

one scale, and my mother into the

other, the world would kick the

beam.—Lord Langdale.

Trouble Ahead

Automobile manufacturers in Washington recently, want to manufacture 2,000,000 new cars the first year after peace, and keep up this pace for several years—until the market has been glutted with new cars.

This can mean only one thing—the auto manufacturers have their eyes only on the billions of dollars saved up by Americans in war bonds and they want that cash as fast as they can get their hands on it.

They intend to work day and night, Saturdays and Sundays, to get this money—and as soon as all who want new cars have them, the automobile industry will fold up to a fifty per cent or less of working capacity.

Therein lies the tremendous danger to this nation—the grasping industrialists knowing we have money in our banks, want it and they want it fast.

Unless some orderly system of rationing of durable goods is provided for after the war—and unless manufacturers are forbidden to work their plants more than 30 or 35 hours a week, we face another terrible depression within a few years.

The warning has been issued on many occasions, but has gone unheeded.

The laboring man, the organized worker, apparently will be forced to take the bull by the horns and refuse to work more than 30 to 35 hours a week if he is to survive.

Another thing which auto manufacturers know, and which the public has not yet learned, is that the first automobiles to be turned out in the postwar era will be 1942 model cars—which will sell at from 20 to 40 per cent more than the same cars sold for in 1941 and 1942.

Here is a warning we want to repeat: Don't buy any durable goods for at least six months after the war! The prices will be higher at least that length of time, and you may get stuck with inferior merchandise.

Wait until the nation has settled down to real peace time work, when merchandise will be available through competition, and until you can see for yourself just how the new economy works.—The Progressive Miner.

Why Not Throw All Doors Wide Open?

Labor Parley Only International Conference Where The Cards Are on the Table, so People May See Them

"Open covenants openly arrived at!" Do you remember Woodrow Wilson's famous slogan, so popular during the first World War? We all thought it sounded mighty good, but it doesn't seem to be so popular just now, except here and there.

For example, the International Labor Office is meeting in Philadelphia. More than 40 nations are represented. Everything is done with the complete publicity of the proverbial "goldfish bowl".

Here in Washington and over in London, a dozen conferences are considering tremendous post-war problems—oil, aviation, ocean shipping, the establishment of a world bank, stabilization of the currencies of all countries. These parleys are all behind closed doors. Occasionally some of the participants give guarded statements to the press.

Why should all the cards be on the table, when questions of immediate interest to the workers are being considered, and why should all the cards be under the table when governments discuss with Big Business issues involving countless billions of dollars?

We still believe Wilson's idea of "open covenants openly arrived at" was sound. We still believe when public officials, behind locked doors, discuss matters of great moment with representatives of the "predatory interests," the plain people will be lucky if they escape with their under-wear. Perhaps we are unduly suspicious, but we don't think so.—Labor.

Profit System Will Frustrate AFL Postwar Plan

Hopes For Better World Can't Mature In Order Of Wages and War

By SCOTT NEARING

Postwar planning by organized labor is not new. The British Labor party, through which British unions channel their political activities, drafted an ambitious program after World War I. AFL leaders have followed suit in the Postwar Plan, presented at a public forum in New York on April 12.

The reason for the sharp difference between international principles and program is made clear in the last two parts of the report dealing with domestic problems. Postwar America should provide quittance allowances for those leaving the armed services and severance pay for workers in war industries. It must also guarantee freedom on the job and freedom to organize. These freedoms must extend to a "organization of business, of finance, of farmers and of the various professions, as well as of labor."

The argument is summed up in Principle